

श्री चित्रगायनमः

श्रीमद् रत्नाकरसूरि विरचित.

श्री रत्नाकर चर्चा.

पञ्चात्मक गृहस्य तथा भाषांतर सहित तथा श्री वीर-
विजयजी कृत स्नात्रपूजा अने उपन्यास
माळाना स्तवन साथे.

— ३५ —

परम पूज्य श्रीमद् मुनिमाहाराज श्री सिद्धि विजयजी-
ना शिष्य मुनि कल्याण विजयजीना सदुपदेशी
उद्गार सदगृहस्थोनी साहायबडे योजक मास्तर
उमेदचंद गायचंद, मु. अमदावाद.

प्रतिष्ठाकर्ता

श्री नरोडा कल्याण जैन पाठशाळा
तरफथी शा. हीराबाबा चुनीबाबा.

ठे. शामळानी पोळ. मु. अमदावाद.

कीं ८—२—८.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

| ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ |

અનુક્રમાંક ૮૬૧૦ યાર્દાક

પુસ્તકનું નામ, ૨૦૦૧.૩૨ ૫૨૧૨૧

વિષય ૨૬૪: ૪

श्रीमद् रत्नाकर सूरि विरचित.

श्री रत्नाकर पच्चीशी.

पद्मात्मक रहस्य तथा व्यापांतर संहिता,
तथा श्री वीरविजयलङ्कृत रत्नात्र पूज्य अने उपध्यान
भाषाणा स्तवन साथे

रहस्य कर्ता,
भास्तर शामल हेमचंद्र देशार्थ, पोटादवाणा.
श्री वृ. जैन विद्याशाणा मुज्य अध्यापक.

परमपूज्य मुनि महाराजश्री सिद्धिविजयल महा-
राजना शिष्य रत्न मुनि कल्याण विजयलना सद्गुपदेशार्थी
छपावी प्रसिद्ध करनार.

श्री नरोडा कल्याण जैन पाठशाणा तरुथी
शा. हीराचंद्र चुनीलाल.

मु. अमदावाद डा. सामाजानी पोण.

सं. १९७६. नकल १०००. छ. स. १९२०.

आवृत्ति भील.

श्री 'सत्यविजय' प्रिन्टींग प्रेसमां शा. सांक्रण्यं हरीलाले
छाप्युं. ठे. पांचकुवा नवाहराज-अमदावाद.

किमत—०-२-०

શ્રીમદ્ રત્નાકર સૂરિ વિરચિત આ રત્નાકર પચ્ચીશી
જૈન કોમમાં સારી રીતે પ્રસિદ્ધ છે. તેની અંદર જે ભાવો
ઘટાવ્યા છે, જે આત્મનિંદા કરી છે, જે જીવંતમાં કરાતાં
કાર્યોનું વિવેચન કર્યું છે તે બધું લગભગ દરેકને લાગુ પડે
તેવું, લગભગ જીવનના અનેક પ્રસંગોમાં દરેક મનુષ્યોથી
કરાતાં કૃત્યોનું જ જાણે કે સવિસ્તર વર્ણન હોય તેવું વર્ણવ્યું
છે. તે પચ્ચીસી ભાવપૂર્વક અર્થ—સમજણ સહિત પ્રભુ પાસે
શાંત ચિત્તે બોલતાં પ્રત્યેક મનુષ્યનું હૃદય દ્રવે છે, નેત્ર સ્નિગ્ધ
થાય છે, અને તે વખતે તો મનમાં એવો નિર્ણય પણ થાય
છે કે હવે પછીના જીવનપ્રવાહમાં એવાં અકાર્યો નહિ કરે,
તે સ્તુતિ ઉપર અત્રેની શ્રી વૃદ્ધિચંદ્રજી જૈન વિદ્યાશાળાના
કુશળ અધ્યાપક શામજી હેમચંદે અત્રેની વિદ્યાશાળાના
વિદ્યાર્થીઓના ઉપયોગ માટે રહસ્યાત્મક પદ્ય બહુ સારી ભા-
ષામાં બનાવ્યું હતું, અને આ સભા તરફથી ચાલતા માસિક
શ્રી જૈન ધર્મ પ્રકાશ 'માં તે બહાર પડતાં તે પદ્યાત્મક
રહસ્ય એટલું બધું લોકપ્રિય થઈ પડ્યું કે અત્રે અને કેટ-
લાંક બીજાં શહેરોમાં પણ તે રહસ્યાત્મક પચ્ચીશી ઘેર
ઘેર ગવાવા લાગી અને તે માસિકોની એકદમ સર્વ તર-
ફથી માગણી થવા લાગી. આવે પ્રસંગે અત્રેના શ્રેષ્ઠીવર્ય
શા. ગીરધરલાલ આણંદજી તરફથી તેમના એક પૌત્ર
ચીં. ભાઈ પ્રતાપચંદ (ભીમ) ના મૃત્યુપ્રસંગે તે
બાળકની માતા સૌ. સુરજ તરફથી ખર્ચવા ધારેલ રકમ

આ સભા હસ્તક મૂકવામાં આવેલી, તેનો ઉપયોગ આ નાની સરખી પણ મોટા ભાવાર્થવાળી પચ્ચીશી રહસ્ય અને વિવેચન સહિત છપાવીને પ્રસિદ્ધ કરવાનો નિર્ણય થવાથી આ પચ્ચીશી તે બાળકની સ્મારકમાળા તરીકે બહાર પાડવામાં આવી છે. તે બાળક દશ વર્ષની નાની ઉંમરમાં ગુજરી ગયો હતો. તેનો જન્મ સં. ૧૯૬૦ ના કારતક વદિ ૧૦ મે થયેલ અને મૃત્યુ સં. ૧૯૭૦ ના આસો વદિ ૧૨ શે થયું. આ ટુંકી ઉંમરમાં પણ તે બાળકે નમ્રતા, સાદાઈ, ધર્મ તરફ વલણ, અભ્યાસની ખંત, નિર્દોષતા, પ્રેમી સ્વભાવ વિગેરે ગુણો એવા રૂપમાં દેખાડ્યા હતા કે હજી પણ તે કુટુંબમાં તેવા ઉચ્ચ ગુણો માટે તે બાળકનું વારંવાર સ્મરણ કરવામાં આવે છે, ભાઈ પ્રતાપને શ્રી વૃદ્ધિચંદ્રજી જૈન વિદ્યાશાળા ઉપર બહુ પ્રેમ હતો તે લગભગ પાંચ વરસ આ શાળામાં લણ્યો હતો. વારંવાર તેનાં વડીલોને કહી તે શાળાનાં વિદ્યાર્થીઓને તે પ્રભાવનાઓ વિગેરે કરાવતો હતો. તેજ વિદ્યાશાળાનાં વિદ્યાર્થીઓને ખાસ કરીને ઉપયોગી અને તેજ શાળાના ઉમંગી અધ્યાપકે તૈયાર કરેલ આ રહસ્યાત્મક પચ્ચીશી બહાર પાડવાનો સહયોગ થયો, તેથી તે બાળકનાં કુટુંબને અને વિદ્યાશાળાના કાર્યવાહકો, વિદ્યાર્થીઓ અને માસ્તરોને બહુ આનંદ થયો છે. આ બુકની કોપીરાઈટ ખીલકુલ રાખવામાં આવતો નથી. યુવાન અભ્યાસીઓના ઉપયોગ માટે ઈચ્છા હોય તે દરેક સજ્જનને તે મૂળ તથા રહસ્ય છપાવવાની છુટ આપવામાં આવે છે. આ પચ્ચીશીનું ભાષાંતર કરી આપી મૂળ તથા

રહસ્ય વિગેરે સર્વની પ્રેસકોપી કાપડિયાં રતીલાલ ગીર-
ધરલાલ ખી. એ. એ તૈયાર કરી આપી છે તેથી તેનો
આભાર માનવામાં આવે છે. અને દરેક વાંચકખંધુને આ
બુક સર્વત્ર ફેલાવવા, સર્વને વંચાવવા, અને પોતે મુખપાઠે
કરી અન્યને મુખપાઠ કરાવવાની વિનંતિ કરવામાં આવે છે.

સં. ૧૯૭૪.

અસાડ શુદ્ધિ ૧૪

સોમવાર.

શ્રી જૈન ધર્મ પ્રસારક સભા.

ભાવનગર.

આ અતી ઉત્તમ નાનકડું પુસ્તક પણ સર્વને ઉપયોગી
હોવાથી અમદાવાદમાં લવારનીપોળમાં ખીરાજતા પરમ ઉ-
પકારી મુનિ મહારાજશ્રી સિદ્ધિવિજયજીના શિષ્ય મુનિમ-
હારાજશ્રી કલ્યાણ વિજયજીનાં સદુપદેશથી તેજ શાળાના
ઉપયોગ માટે ઉદાર ગૃહસ્થોની સાહાયવડે આ પુસ્તકની
૧૦૦૦) કોપી ૧૯૭૫ ની સાલમાં છપાવી પ્રસિદ્ધ કરવામાં
આવી હતી તે ખપી જવાથી અને તેની ઘણા તરફથી માં-
ગણી થવાથી આ બીજી આવૃત્તિ કાઢવાની જરૂર પડી છે
આ વખતે દ્રવ્યની સાહાય નહીં મલવાથી તેની યોગ્ય કીંમત
રાખવામાં આવી છે. પ્રથમાવૃત્તિ તેમજ આ બીજી આવૃત્તિ
છપાવવા તથા તેના ફેા વિગેરે તપાસવા આદિ સંપૂર્ણ
તૈયાર કરી આપનાર શેઠ મનસુખભાઈ ભગુભાઈની જૈન સ્કુ-
લના ધર્મ શિક્ષક માસ્તર ઉમેદચંદ રાયચંદનો આભાર
માની હું વીરમું છું.

લી. પ્રસિદ્ધ કર્તા.

સંવત ૧૯૭૬.

નાહા શુદ્ધ ૫ ને સોમવાર.

અમદાવાદ.

ઠા. લવારની પોળના ઉપાશ્રયમાં

શ્રી રત્નાકર પરચીશી.

રહસ્ય અને ભાષાંતર યુક્ત.

(૧)

મંગળાચરણ. ઉપજાતિ.

શ્રેયઃ શ્રિયાં મંગલકેલિસદ્ય,
નરેન્દ્રદેવેન્દ્રનતાંઘ્રિપદ્ય ।

સર્વજ્ઞ સર્વાતિશયપ્રધાન,
ચિરં જય જ્ઞાનકલાનિધાન ॥ ૧ ॥

હરિગીત.

મંદિર છો મુક્તિતણી માંગલ્ય કિડાના પ્રભુ,
ને ઇંદ્ર નર ને દેવના સેવા કરે તારી વિભુ;
સર્વજ્ઞ છો સ્વામી વળી શિરદાર અતિશય સર્વના,
ઘણું જીવ તું ઘણું જીવ તું ભંડાર જ્ઞાન કળા તણા.

અર્થ:-મોક્ષરૂપી લક્ષ્મીના મંગળમય આનં-
દનાં ગૃહ, નરના ઇન્દ્ર-રાજાઓએ તથા દેવતા-
ઓના ઇન્દ્રોએ નમન કર્યું છે જેના ચરણકમ-
ળમાં એવા, સર્વ અતિશયે કરીને મુખ્ય અને
જ્ઞાનરૂપી કળાના ભંડાર એવા હે સર્વજ્ઞ પ્રભુ !
આપ ચિરકાળ જયવંતા વતો.

(૨)

અભિધેય સૂચન.

જગત્રયાધાર કૃપાવતાર,

દુર્વારસંસારવિકારવૈદ્ય ।

શ્રી વીતરાગ ત્વયિ મુગ્ધભાવા-

દ્વિજ પ્રભો વિજ્ઞપયામિ કિંચિત્ ॥ ૨ ॥

ત્રણ જગતના આધાર ને અવતાર હે કૃષ્ણ તણા,
વળી વૈદ્ય હે દુર્વાર આ સંસારનાં દુઃખો તણા,
વીતરાગ વહ્નિલ વિશ્વના તુજ પાસ અરજી ઉચ્ચરે,
જાણે છતાં પણ કહી અને આ હૃદય હું ખાલી કરે.

અર્થ:-ત્રણ જગતના આધાર, કૃપાના અવ-
તાર, અત્યંત દુઃખથી છુટે તેવાં સંસારનાં વિકા-
રોને મટાડવામાં વૈદ્ય સમાન, વીતરાગ, બધું જા-
ણવાવાળા એવા હે પ્રભુ! હું તમારી પાસે બહુજ
મુગ્ધભાવથી-જોળપણથી કાંઈક વિનંતિ કરે છું.

(૩)

બાળક જેવા નિખાલસપણાથી વિનંતિ
કરવાનો નિર્ણય.

કિં બાલલીલાકલિતો ન બાલઃ,
પિત્રોઃ પુરો જલ્પતિ નિર્વિકલ્પઃ ।
તથા યથાર્થં કથયામિ નાથ,
નિજાશયં સાનુશયસ્તવાગ્રે ॥ ૩ ॥

શું બાળકો માબાપ પાસે બાળકિડા નવ કરે,
ને મુખમાંથી જેમ આવે તેમ શું નવ ઉચ્ચરે;
તેમજ તમારી પાસ તારક આજ ભોળાભાવથી,
જેવું બન્યું તેવું કહું તેમાં કશું ખોટું નથી.

અર્થ:-બાળકિડામાં આનંદ પામનાર બાળક
પોતાના માબાપ પાસે કોઈ પણ જાતની શંકા
રાખ્યા સિવાય (જે મનમાં આવે તે) શું
નથી બોલતો ? તેવીજ રીતે હે નાથ ! મારો
આશય-મારું નિવેદન પશ્ચાત્તાપપૂર્વક હું આ-
પની પાસે યથાર્થ રીતે કહીશ.

(૪)

દાન, શિયલ, તપ અને ભાવના વિનાનું
વ્યર્થ ભવભ્રમણ.

દત્તં ન દાનં પરિશીલિતં ચ,
ન શાલિ શીલં ન તપોઽભિતપ્તં ।
શુભો ન ભાવોઽપ્યભવદ્ભવેઽસ્મિન,
વિમ્બો મયા ભ્રાંતમહો મુર્ધૈવ ॥૪॥

મેં દાન તો દીધું નહિ અને શિયળ પણ પાડ્યું નહિ,
તપથી હમી કાયા નહિ શુભ ભાવ પણ ભાળ્યો નહિ;
એ ચાર ભેદે ધર્મમાંથી કાંઈ પણ પ્રભુ નવ કર્યું,
મહારં ભ્રમણ ભવસાગરે નિષ્કુળ ગયું નિષ્કુળ ગયું!

અર્થ:-હે પ્રભુ ! નથી મેં આ ભવમાં દાન
દીધું કે નથી મેં શુદ્ધ પ્રદાયર્થ પાડ્યું. નથી
કર્યો મેં તપ, તેમ નથી અંતરમાં ભાળ્યો
સારો ભાવ. અરેરે ! મારો આ ભવનો ફેરો
નકામોજ થયો.

(૫)

કપાયના બંધનથી પ્રભુને લજ-
વાની અશક્તિ.

દગ્ધોઽગ્નિના ક્રોધમયેન દષ્ટો,
દુષ્ટેન લોભાલ્લયમહોરગેણ ।

ગ્રસ્તોઽભિમાનાજગરેણ માયા—

જાલેન વદ્ધોઽસ્મિ કથં મજે ત્વામ્ ॥૫॥

હું ક્રોધ અગ્નિથી બળ્યો વળી લોભ સર્પ ઠશ્યો મને
ગળ્યો માનરૂપી અજગરે હું કેમ કરી ધ્યાવું તને?
મન માફ માયાબળમાં મોહન ! મહા મુંઝાય છે,
ચડી ચાર ચોરો હાથમાં ચેતન ઘણો ચગદાય છે.

અર્થ:-ક્રોધરૂપ અગ્નિએ મને બાળ્યો;
દુષ્ટ લોભરૂપ મોટા સર્પે મને ઠંશ દીધો;
અભિમાનરૂપ અજગર મને ગળી ગયો; અને
માયારૂપી બળમાં હું બંધાયો; હે પ્રભો ! હું
તમને શી રીતે લખું ?

(૬)

સતકર્મને અભાવે ભવોની નિષ્કૃણતા.

કૃતં મયાઽમૃત્ર હિતં ન ચેહ,
લોકેઽપિ લોકેશ સુખં ન મેઽમૃત્ ।
અસ્માદૃશાં કેવલમેવ જન્મ,
જિનેશ જજ્ઞે ભવપૂરણાય ॥ ૬ ॥

મેં પરભવે કે આ ભવે પણ હિત કાંઈ કર્યું નહિ,
તેથી કરી સંસારમાં સુખ અદૃષ્ટ પણ પામ્યો નહિ;
જન્મો અમારા જિનજી ! ભવ પૂર્ણ કરવાને થયા,
આવેલ બાજી હાથમાં અજ્ઞાનથી હારી ગયા.

અર્થ:-હે ત્રણ જગતનાં નાથ ! આ ભવમાં
અથવા પરભવમાં મેં કોઈનું પણ હિત કરેલ ન
હોવાથી લેશમાત્ર પણ સુખ મને મધ્યું નથી;
હે પ્રભુ ! અમારા જેવાનો અવતાર તો જાણે
ભવ પૂરો કરવા માટેજ થયો હોય તેમ લાગે છે.

(૭)

મનની પાપાણુથી પણ વિશેષ કઠોરતા.

મન્યે મનો યન્ન મનોજ્ઞવૃત્તં,

ત્વદાસ્યપીયૂષમયૂર્વલાભાત્ ।

દ્રુતં મહાનંદરસં કઠોર—

મસ્માદૃશાં દેવ તદશ્મતોઽપિ ॥ ૭ ॥

અમૃત ઝરે તુજ મુખરૂપી ચંદ્રથી તોપણ પ્રભુ;
ભિન્નય નહિ મુજ મન અરેરે! શું કંઈ હું તો વિભુ,
પત્થરથકી પણ કઠણ માંડે મન ખરે કયાંથી દ્રવે,
મરકટ સમા આ મનુષ્યકી હું તો પ્રભુ હાર્યો હવે.

અર્થ:—આનંદહાયક વર્તનવાળા હે પ્રભુ !
તમારા મુખરૂપી ચંદ્રના દર્શનનો લાભ થવા
છતાં પણ આનંદરૂપી રસ મારા મનમાંથી ઝર્યો
નહિ, તેથી હું ધારું છું કે મારું મન પાપા-
ણુથી પણ વધારે કઠોર છે.

(૮)

દુષ્પ્રાપ્ય રત્નત્રયીનું પ્રમાદવડે ગુમાવવું.

ત્વત્તઃ સુદુષ્પ્રાપ્યમિદં મયાસં,

રત્નત્રયં ભૂરિ ભવભ્રમેણ ।

પ્રમાદનિદ્રાવશતો ગતં તત્ ,

કસ્યાગ્રતો નાયક પૂત્કરોમિ ॥ ૮ ॥

ભમતા મહા ભવસાગરે પામ્યો પસાયે આપના,
જે જ્ઞાન દર્શન ચરણરૂપી રત્ન તો દુષ્કર ધણું;
તે પણ ગયા પરમાદના વશથી પ્રમુ કહું છું ખરું
કોની કને કિરતાર આ પોકાર હું જઈને કરું?

અર્થ:—હે પ્રભુ ! દુઃખથી પ્રાપ્ત કરી શકાય
તેવાં (જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રરૂપી) ત્રણ રત્નો
ખડુ ભવો કયા પછી આપની પાસેથી મેળવ્યાં,
પરંતુ તે પણ પ્રમાદ અને નિદ્રાના વશવર્તી-
પણામાં હું ગુમાવી બેઠો; હવે હું કોની પાસે
જઈને પોકાર કરું ?

(૯)

વૈરાગ્ય, ધર્મ, વિદ્યાદિનો દુરૂપયોગ.

વૈરાગ્યરંગઃ પરવંચનાય,

ધર્મોપદેશો જનરંજનાય ।

વાદાય વિદ્યાઽધ્યયનં ચ મેઽશ્રુત્,

કિયદ્ બ્રુવે હાસ્યકરં સ્વમીશ ॥ ૯ ॥

ઠગવા વિભુ આ વિશ્વને વૈરાગ્યનાં રંગો ધર્યા,
ને ધર્મના ઉપદેશ રંજન લોકને કરવા કર્યા;
વિદ્યા ભણ્યો હું વાદ માટે કેટલી કથની કહું,
સાધુ થઈને ખડારથી, દાંભિક અંદરથી રહું.

અર્થ:—હે પ્રભુ! મેં વૈરાગ્યનો દેખાવ કર્યો
તે પણ ખીલાને ઠગવા માટે, ધર્મનો ઉપદેશ
કર્યો તે માત્ર લોકોને ખુશી કરવા માટે, વિદ્યા
ભણ્યો તે પણ માત્ર વાદ કરવા માટે; આપને
મારી હસવા જેવી કેકલીક વાતો કહું ?

(૧૦)

મુખ, ચક્ષુ તથા મનનો દુરૂપયોગ.

પરાપવાદેન મુખં સદોષં,

નેત્રં પરસ્ત્રીજનવીક્ષણેન ।

ચેતઃ પરાપાયવિર્ચિતનેન,

કૃતં ભવિષ્યામિ કથં વિમ્બોઽહં ॥ ૧૦ ॥

મેં મુખને મેલું કર્યું દોષો પરાયા ગાઈને,
ને નેત્રને નિંદિત કર્યા પરનારીમાં લપટાઈને;
વળી ચિત્તને દોષિત કર્યું ચિંતી નહાઈ પરતાણું,
હે નાથ ! માફ શું થશે આહ્વાક થઈ ચુક્યોં ઘણું.

અર્થઃ—અન્યનું વાંકું બોલીને મેં મારા
મુખને, પારકી સ્ત્રીઓ જોઈને મારી આંખોને,
પારકાનું અશુભ ચિંતવીને મારા ચિત્તને મેં
દોષિત કર્યું. હે પ્રભુ ! હવે માફ શું થશે ?

(૧૧)

કામાંધ થઈ આત્માને ઉપજાવેલી પીડા.

વિહંબિતં યત્સ્મરઘસ્મરાર્તિ,

દશાવશાત્સ્વં વિષયાંધલેન ।

પ્રકાશિતં તદ્ભવતો દિયૈવ,

સર્વજ્ઞ સર્વે સ્વયમેવ વેત્સિ ॥ ૧૧ ॥

કરે કાળજાને કતલ પીડા કામની બિહામણી;
એ વિષયમાં બની અંધ હું વિહંબના પામ્યો ઘણી,
તે પણ પ્રકાશ્યું આજ લાવી લાજ આપતણી કને,
જાણેા સહુ તેથી કહું કર માફ મારા વાંકને.

અર્થ:—કામથી આંધળા બનેલા મેં કામ-
દેવરૂપી રાક્ષસથી મારી જાતને બહુ કદર્યના
ઉપજાવી, હે સર્વજ્ઞ ! શરમ આવે છે, તોપણ
તે બધું હું આપની સન્મુખ પ્રગટ કરું છું,
જો કે આપ તો તે સર્વ હકીકત જાણો છો.

(૧૨)

મતિભ્રમથી કરેલાં અકાર્યો.

ધ્વસ્તોઽન્યમંત્રૈઃ પરમેષ્ઠિમંત્રઃ ।

કુશાસ્ત્રવાક્યૈઃ દેહ્યાપલોભિઃ ।

કર્તું વૃથા કર્મ કુદેવસંગા—

દવાંછિ હિ નાથ મતિભ્રમો મે ॥ ૧૨ ॥

નવકાર મંત્ર વિનાશ કીધો અન્ય મંત્રો જાણીને;
કુશાસ્ત્રનાં વાક્યોવડે હણી આગમોની વાણીને;
કુદેવની સંગતથકી કર્મો નકામાં આચર્યા,
મતિભ્રમણથી રત્નો ગુમાવી કાચ કટકા મેં ગ્રહ્યા.

અર્થ:—(ઐહિક સુખ દેનાર) અન્ય મંત્રોવડે
પરમેષ્ઠિ મંત્ર (નવકાર મંત્ર) નો મેં નાશ
કર્યો—(તણ દીધો); ખોટાં શાસ્ત્રોનાં પ્રમાણથી
જોન આગમના વાક્યો ઉપર પ્રહાર કર્યો; ખરાબ
દેવના સમાગમથી નકામાં (આત્માને હાનિકારક)
કર્મો કરવાની મને ઇચ્છા થઈ; હે નાથ ! આ તે
મારી કંઈ જાતની માનસિક ભ્રમણા !!!

(૧૩)

આપને મૂકીને મેં કરેલી સીએનાં
વિલાસની ભજના.

વિમુચ્ય દગ્લક્ષ્યગતં ભવંતં,
ધ્યાતા મયા મૂઢધિયા હૃદંતઃ ॥
કટાક્ષવક્ષોજગમીરનાભિ-
કટીતટીયાઃ સુદૃશાં વિલાસાઃ ॥ ૧૩ ॥

આવેલ દૃષ્ટિમાર્ગમાં મૂકી મહાવીર આપને,
મેં મૂઢધિયે હૃદયમાં ધ્યાયા મહનના આપને;
નેત્રઆણે ને પયોધર નાભી ને સુંદર કટી,
શણગાર સુંદરીઓતણા છટકેલ થઈએયાં અતિ.

અર્થ:-દૃષ્ટિગોચર થયેલા આપને છોડીને
મૂઢબુદ્ધિવાળા મેં અંતરમાં સુંદર આંખોવાળી
સીએનાં કટાક્ષ, સ્તન, નાભી તથા કટીતટનું
ધ્યાન ધર્યું.

(૧૪)

શ્રીમુખ દર્શનથી ઉત્પન્ન થયેલ
રાગની તીવ્રતા.

લોલેક્ષણા વક્ત્રનિરીક્ષणेન,
યો માનસે રાગલવો વિલગ્નઃ ।
ન શુદ્ધસિદ્ધાંતપયોધિમધ્યે,
ધૌતોડ્પ્યગાત્તારક કારણં કિમ્ ॥૧૪॥

મૃગનયણી સમ નારીતણાં મુખચંદ્ર નીરખવાવતી,
મુજ મન વિષેજે રંગલાગ્યો અલપ પણ ગૂઢો અતિ;
તે શ્રુતરૂપ સમુદ્રમાં ધોવા છતાં જતો નથી,
તેનું કહો કારણ તમે બચું કેમ હું આ પાપથી.

અર્થ:(શ્રીઓનાં) ચપળ ચક્ષુયુક્ત ચહે-
રાને જોવાથી મનની અંદર જે રાગ જરા જરા
લાગ્યો છે તે પવિત્ર શાસ્ત્રરૂપી સમુદ્રમાં
ધોવા છતાં પણ જતો નથી; તેનું શું કારણ ?

(૧૫)

દરિદ્રી છતાં માફ અભિમાન.

અંગ ન ચંગ ન ગણો ગુણાનાં,

ન નિર્મલઃ કોઽપિ કલાવિલાસઃ ।

સ્ફુરત્પ્રભા ન પ્રભુતા ચ કાઽપિ,

તથાઽપ્યહંકારકદર્થિનોઽહં ॥ ૧૫ ॥

સુંદર નથી આ શરીર કે સમુદાય ગુણુતથો નથી,
ઉત્તમ વિલાસ કળાતથો દેદીપ્યમાન પ્રભા નથી;
પ્રભુતા નથી તોપણ પ્રભુ અભિમાનથી અછઠ કંઈ,
ચોપાટ ચાર ગતિતણી સંસારમાં ખેલ્યા કંઈ.

અર્થ:—નથી માફ શરીર સુંદર, કે નથી
હું ગુણોનો ભંડાર નથી વિકાસ પામેલી મારામાં
કોઈ કળા, તેમ નથી ઝળકતું જરા પણ તેજ;
વળી મારામાં એવી કાંઈ નથી પ્રભુતા; છતાં
અહંકાર મને છોડતો નથી. (એ દરેકનો હું
અહંકાર કયાં કંઈ છું.)

(૬૬)

મહા મોહથી ંસ્ત થયેલા મારી અપદશા.

આયુર્ગલત્યાશુ ન પાપબુદ્ધિ-

ર્ગતં વયો નો વિષયામિલાષઃ ।

યત્નશ્ચ મૈષજ્યવિધૌ ન ધર્મે,

સ્વામિન્મહામોહવિહંબના મે ॥ ૧૬ ॥

આયુષ્ય ઘટતું જાય તો પણ પાપબુદ્ધિ નવ ઘટે,
આશા જીવનની જાય પણ વિષયામિલાષાનવમટે;
ઔષધ વિષે કંઈ યત્ન પણ હું ધર્મને તો નવ ગણું,
જની મોહમાં મસ્તાન હું પાયા વિનાનાં ધર ચાણું.

અર્થ:-મારું આયુષ્ય ઘટતું જાય છે, પરંતુ
પાપવૃત્તિ ઘટતી નથી; વય (જીવાની) ચાલી
જાય છે, પરંતુ વિષયતૃષ્ણા ઘટતી નથી; ઔ-
ષધ માટે હું યત્ન કરું છું, પણ ધર્મ માટે
કાંઈ યત્ન કરતો નથી; હે સ્વામિન! મહા
મોહથી ઘેરાયેલા એવા મારી સ્થિતિ તો જુઓ!!

(૧૭)

આપની વાણીની હાજરી છતાં અન્યની
વાણીનો કરેલ સ્વીકાર.

નાસ્તમા ન પુણ્યં ન ભવો ન પાપં,
મયા વિટાનાં કટુગીરપીયમ્ ।
અધારિ કર્ણે ત્વયિ કેવલાર્કે,
પરિસ્ફુટે સત્યપિ દેવ ચિદ્દમ્ ॥ ૧૭ ॥

આત્માનથી પરલવનથી વળી પુણ્ય પાપ કશું નથી,
મિથ્યાત્વની કટુ વાણી મેં ધરી કાણુપીધીસ્વાદથી.
રવિ સમ હતા જ્ઞાને કરી પ્રભુઆ પશ્રી તો પણ અરે,
દીવો લઈ કુવે પડ્યો ધિક્કાર છે મુજને ખરે,

અર્થ:-કેવળજ્ઞાનવડે સૂર્ય સમાન તમે
પ્રકટ હોવા છતાં મારા કાનમાં આવેલ મિથ્યા-
ત્વની ખોટી વાણી જેવી કે ‘ આત્મા નથી,
પુણ્ય નથી, પરલવ નથી, પાપ નથી, વિગેરે મેં
પ્રેમથી પીધી; તેથી હે દેવ ! મને ધિક્કાર છે.

(૧૮)

મારાથી હારી જવાયેલ મનુષ્યજન્મ.

ન દેવપૂજા ન ચ પાત્રપૂજા,

ન શ્રાદ્ધધર્મશ્ચ ન સાધુધર્મઃ ।

લઙ્ઘ્યાપિ માનુષ્યમિદં સમસ્તં,

કૃતં મયાઽરણ્યવિલાપતુલ્યં ॥ ૧૮ ॥

મેં ચિત્તથી નહિ દેવની કે પાત્રની પૂજા ચહી,
ને શ્રાવકો કે સાધુઓનો ધર્મ પણ પાળ્યો નહિ;
પામ્યો પ્રમુ નરભવ છતાં રણમાં રહ્યા જેવું થયું,
ધોળી તણા કુત્તા સમું મમ જીવન સહુ એળે ગયું.

અર્થ:-મેં ન કરી દેવની પૂજા તેમ મેં ન
કરી પાત્રની પૂજા (સુપાત્ર દાન જેવું તે); ન કરી
મેં શ્રાવકધર્મની ઉપાસના, તેમ ન કરી મેં
સાધુધર્મની પ્રતિપાલના; મનુષ્ય જન્મ પામીને
તે જંગલમાં કરતા રૂઢનની માફક મેં નિષ્કળ
ગુમાવ્યો.

(૧૯)

જૈનધર્મ પામ્યા છતાં કલ્પવૃક્ષાદિકની
કરેલી રૂઢા.

ચક્રે મયાઽસત્સ્વપિ કામધેનુ-
કલ્યદ્રુચિંતામણિષુ સ્પૃહાર્તિઃ ।
ન જૈનધર્મે સ્ફુટશર્મદેઽપિ,
જિનેશ મે પશ્ય વિમૂઢભાવમ્ ॥૧૯॥

હું કામધેનુ કલ્પવૃક્ષ ચિંતામણિના ખ્યારમાં,
ખોટાં છતાં ઝંખ્યો ઘણું બની લુબ્ધ આ સંસારમાં;
જે પ્રગટ સુખ દેનાર ત્હારો ધર્મ તે સેવ્યો નહિ,
મુજ મૂર્ખ ભાવોને નિહાળી નાથ કર કંઈલા કંઈ,

અર્થ:-કામધેનુ, કલ્પવૃક્ષ અને ચિંતામણિ
જેવી ચીજો આ કાળે નહિ હોવા છતાં મેં તેના
ઉપર આસક્તિ કરી-તે મેળવવા પ્રયાસ કર્યો;
પરંતુ પ્રત્યક્ષ સુખ આપી શકનાર જૈનધર્મને
વિષે મેં આસક્તિ ન કરી; હે પ્રભુ ! મારી
મૂર્ખાઈ તો જુઓ ! ! !

(૨૦)

વિપર્યાસ બુદ્ધિ.

સદ્ગોલીલા ન ચ રોગકીલા,

ધનાગમો નો નિધનાગમશ્ચ ।

દારા ન કારા નરકસ્ય ચિત્તે,

વ્યર્ચિતિ નિત્યં મયકાઽધમેન ॥ ૨૦ ॥

મેં લોગ સારા ચિંતવ્યા તે રોગસમ ચિંત્યાનહિ,
આગમન ઇચ્છયું ધનતાણું પણ મૃત્યુને પ્રીછયુંનહિ;
નહિ ચિતવ્યું મેં નર્ક કારાગ્રહ સમી છે નારીઓ,
મધુબિંદુની આશામહીં ભય માત્ર હું ભૂલી ગયો.

અર્થ:-મારા અંતરમાં સુંદર લોગને
મેં અધમે ચિંતવ્યા, પરંતુ રોગની ખાણ તરીકે
તેની મેં ચિંતવના ન કરી; ધનપ્રાપ્તિનો મેં
વિચાર કર્યો, પરંતુ તે મૃત્યુને યોલાવવા જેવું
છે તે ભૂલી ગયો; સ્ત્રીઓનો ઉહાપોહ કર્યો,
પરંતુ તે નરકનું બંદીખાનું છે તેનું ભાન મને
અધમને કદિ પણ ન થયું.

(૨૧)

મારા જન્મની નિષ્ફળતા.

સ્થિતં ન સાધોર્હદિ સાધુવૃત્તાત્,

પરોપકારાન્ન યશોઽર્જિતં ચ ।

કૃતં ન તીર્થોદ્ધરણાદિ કૃત્યં,

મયા મુધા હારિતમેવ જન્મ ॥ ૨૧ ॥

હું શુદ્ધ આચારોવડે સાધુ હૃદયમાં નવ રહ્યો,
કરી કામ પરઉપકારના યશ પણ ઉપાર્જન નવ કર્યો
વળી તીર્થના ઉદ્ધાર આદિ કોઈ કાર્યો નવ કર્યા,
ફોગટ અરે ! આ લક્ષ ચોરાશીતણાં ફેરા ફર્યા.

અર્થ:—સારા વર્તનથી ઉત્તમ પુરૂષના હૃદ-
યમાં મેં સ્થાન ન મેળવ્યું, બીજાનું લલ્લું કરી
મેં કીર્તિ પણ પ્રાપ્ત ન કરી; તીર્થોદ્ધારાદિક
કાર્યો પણ મેં ન કર્યા; મેં તો મારો જન્મ
વ્યર્થ ગુમાવ્યો ! !

(૨૨)

સંસારસમુદ્રનો પાર ઉતરવા માટે
સાધનનો અભાવ.

વૈરાગ્યરંગો ન ગુરુદિતેષુ,
ન દુર્જનાનાં વચનેષુ શાંતિઃ ।
નાઽધ્યાત્મલેશો મમ કોઽપિ દેવ,
તાર્યઃ કથંકારમયં ભવાબ્ધિઃ ॥૨૨॥

ગુરુવાણીમાં વૈરાગ્યકેરો રંગ લાગ્યો નહિ અને,
દુર્જનતણાં વાક્યો મહીં શાંતિ મળે ક્યાંથી મને?
તરે કેમ હું સંસાર આ અધ્યાત્મ તો છે નહિજરી,
તુટેલ તળીયાનો ઘડો જળથી ભરાયે કેમ કરી.

અર્થ:-ગુરુમહારાજનાં વચનથી મારા
મનમાં વૈરાગ્યનો રંગ જામ્યો નહિ, તેમજ દુર્જ-
નનાં વાક્યો સાંભળી હું શાંતિ રાખી શક્યો
નહિ; હે દેવ ! અધ્યાત્મ જ્ઞાન જેવું તો મારામાં
જરા પણ છેજ નહિ, ત્યારે આ સંસારસમુદ્ર
મારાથી કેવી રીતે તરી શકાશે ?

(૨૩)

ભૂત, વર્તમાન તથા ભવિષ્ય ત્રણે જન્મ
હું તો હાર્યો !!

પૂર્વે ભવેજ્કારિ મયા ન પુણ્ય-
માગામિ જન્મન્યપિ નો કરિષ્યે ।

યદીદૃશોઽહં મમ તેન નષ્ટા,

શ્રુતોદ્ભવ દ્ભાવિભવત્રયીશ ॥ ૨૩ ॥

મેં પરભવે નથી પુણ્ય કીધું ને નથી કરતો હજી,
તો આવતા ભવમાં કહો ક્યાંથી થશે હે નાથજી!
ભૂત ભાવી ને સાંપ્રત્ ત્રણે ભવ નાથ હું હારીગયો,
સ્વામી ત્રિશંકુ જેમ હું આકાશમાં લટકી રહ્યો.

અર્થ:-આગલા ભવમાં મેં કાંઈ પુણ્ય કર્યું
નહિ, તેમ હવે ભવિષ્યમાં કરી શકીશ પણ
નહિ; હે ત્રણ જગતના નાથ ! હું તો આવો
હોઈને મારા ભૂત, વર્તમાન તથા હવે પછીના
બધા જન્મો વ્યર્થ ગયા-નાશ પામ્યા. (પૂર્વ-
ભવે પુણ્ય કર્યું હોત તો અહીં ધર્મ કરી
શકત, અહીં ધર્મ કરત તો આગળના ભવમાં
સારી સામગ્રી મળત તેથી ત્યાં પણ ધર્મ કરી શ
કત. આમ ન થવાથી મારા તો ત્રણે ભવ બગડ્યા.)

(૨૪)

પ્રભુનું સર્વજ્ઞત્વ સૂચન.

કિં વા મુધાઝ્ઠં બહુથા મુધામુક્-
પૂજ્ય ત્વદગ્રે ચરિતં સ્વકીયં ।

જલ્પામિ યસ્માત્ ત્રિજગત્સ્વરૂપ-
નિરૂપકસ્ત્વં કિયદેતદત્ર ॥ ૨૪ ॥

અથવા નકામું આપ પાસે નાથ શું બકવું ઘણું?
હે દેવતાના પૂજ્ય ! આ ચરિત્ર મુજ પોતાતાણું;
બાણો સ્વરૂપ ત્રણ લોકનું તો માહરું શું માત્ર આ,
ન્યાં કોઠનો હિસાબ નહિ ત્યાં પાઈનીતો વાતકયાં?

અર્થ:-દેવોને પૂજવા યોગ્ય હે પ્રભુ !

મારું ચરિત્ર આપની સન્મુખ હું આથી વધારે
નકામું કેટલુંક કહું ? કારણ કે આપ તો ત્રણ
જગતનાં સત્ય સ્વરૂપને પ્રત્યક્ષ દેખી શકો છો,
તો પછી મારું ચરિત્ર આપ બાણો તેમાં તો
શું નવાઈ !

(૨૫)

છેલ્લી આંતરિક વિજ્ઞાપિ.

દીનોદ્ધારઘુરંધરસ્ત્વદપરો નાસ્તે મદન્યઃ કૃપા-
પાત્રં નાત્ર જને જિનેશ્વર તથાપ્યેતાં ન યાચે શ્રિયમ્ ।
કિંત્વર્હન્નિદમેવ કેવલમહો સદ્ગોધિરત્નં શિવં,
શ્રી રત્નાકરમંગલૈકનિલય શ્રેયસ્કરં પ્રાર્થયે । ૨૫ ।

ઉદ્ધારાથી ન સમર્થ અન્ય દીનનો ઉદ્ધારનારો પ્રભુ,
મહારાથી નહિ અન્ય પાત્ર જગમાં જોતાં જડેહેવિભુ;
મુક્તિ મંગળસ્થાનાતોય મુજને ઇચ્છા ન લક્ષ્મીતાણી
આપો સમ્યગરત્ન સ્યામજીવને તો તૃપ્તિથાયે ઘણી

અર્થ:-હે જિનેશ્વર ! આપના જેવો રંકને
ઉદ્ધારનાર કોઈ પ્રભુ નથી, તેમ મારા જેવું કૃપાનું
પાત્ર પણ કોઈ નથી; તોપણ હું કાંઈ આપની
પાસેથી ધન માગતો નથી; પરંતુ મોક્ષરૂપ
લક્ષ્મીના સમુદ્ર સમાન તથા મંગળમય એક સ્થાન
એવા હે જિનેશ્વર પ્રભુ ! હું તો ફક્ત સર્વ
શ્રેયઃસાધક સમ્યક્ત્વરત્નનીજ પ્રાર્થના કરું છું.

સમાપ્ત.

પંડિત શ્રી વીરવિજયજી કૃત

સનાતપૂજની વિધી.

પ્રથમ ત્રણ ગઢને બદલે ત્રણ બાજેઠ મુકીને ઉપલા બાજેઠને મધ્યભાગે કંકુનો સાથીઓ કરવો, અને તેના આગળ કંકુના સાથીઆ ચાર કરીને ઉપર અક્ષત નાંખવા તથા ફળ મુકવાં, વચલા સાથીઆ ઉપર રૂપાનાણુ મુકવું ને ચારે સાથીઆ ઉપર કળશ સ્થાપવા. તેમાં પંચામ્રત કરી જળ ભરવું તથા વચલા સાથીઆ ઉપર થાળ મુકી કેશરનો સાથીઓ કરી અક્ષત નાંખી ફળ મુકી નવકાર ત્રણ ગણી પ્રભુને પધરાવવા. પછી બે સનાથીઆઓને ઉભા રાખીને ત્રણ નવકાર ગણાવવા. પછી પ્રભુના જમણા પગના અંગુઠે કળશમાંથી જળ રેડવું, ને અંગલુહણાં ત્રણ કરવાં. પછી કેશરથી પૂજ કરી હાથ ધૂપીને સનાથીઆના જમણા હાથમાં કેશરનો ચાંદલો કરવો. પછી કુસુમાંજલિ (પુલ) હોય તે હાથમાં આપવાં. પછી નીચે પ્રમાણે કહેવું. દીપક એક પ્રભુની જમણી બાજુએ કરવો.

પંડિત શ્રી વિરવિજયજી કૃત

સ્નાત્ર પૂજા.

॥ કાવ્યં દ્રતવિલાંબિતવૃત્તમ્ ॥

સરસ શાન્તિ સુધારસ સાગરં,
શુચિતરં ગુણુરત્ન મહાગરં ॥
ભવિકપંકજ બોધ દિવાકરં,
પ્રતિદિનં પ્રણુમામિ જિનેશ્વરં ॥ ૧ ॥

॥ દોહા. ॥

કુસુમાલરણ ઉતારીને, પડિમા ધરિય વિવેક ॥ મનજ
નપીઠે થાપીને, કરીયે જળ અભિષેક ॥ ૨ ॥

॥ ગાથા ॥ આર્યા ગીતિ ॥

જિણુ જન્મ સમય મેરૂ, સિહરં રયણુ કણુય કલ-
સેહિં ॥ દેવા સુરહિણુહવિઉ, તે ધન્ના જેહિં દિઠોસિ ॥૩॥

॥ કુસુમાંજલિ ॥ ઢાળ ॥

નિર્મલજળ કલશે ન્હવરાવે, વસ્ત્ર અમૂલક અંગ ધ-
રાવે ॥ કુસુમાંજલિ મેલો આદિ જિણુંદા ॥ સિદ્ધ સ્વરૂપી
અંગ પખાલી, આતમ નિર્મળ હુઈ સુકુમાળી ॥ કુ૦ ॥૪॥

॥ ગાથા ॥ આર્યા ગીતિ ॥

મચકુંદ અંપ માલઈ, કમલાઈં પુષ્ક પંચ વણુણાઈં ॥
જગનાહ ન્હવણુ સમયે, દેવા કુસુમાંજલિ દિંતી ॥ ૫ ॥

નમોઽર્હંત સિદ્ધાચાર્યો પાધ્યાય સર્વ સાધુભ્યઃ ॥

॥ કુસુમાંજલિ ॥ ઢાળ ॥

ચરણ સિંહાસન જિન થાપીજે, કુસુમાંજલિ પ્રભુ
ચરણે દિજે ॥ કુસુમાંજલિ મેલો શાન્તિ જિણુંદા ॥ ૬ ॥

॥ દોહા ॥

જિણ તિહું કાલય સિદ્ધની, પડિમા ગુણ ભંડાર ॥
તસુ ચરણે કુસુમાંજલિ, ભવિક દુરિત હરનાર ॥ ૭ ॥
નમોઽર્હત્ સિદ્ધાચાર્યો પાધ્યાય સર્વ સાધુભ્યઃ ॥

॥ કુસુમાંજલિ ॥ ઢાળ ॥

કૃષ્ણાગરૂ વર ધૂપ ધરીજે, સુગંધ કર કુસુમાંજલિ
દીજે, કુસુમાંજલી મેલો નેમિ જિણુંદા ॥ ૮ ॥

॥ ગાથા ॥ આર્યા ગીતિ ॥

જસુ પરિમલ બલ દહદિસિં, મહુકર ઝંકાર સદ્સં-
ગીયા ॥ જિણ ચલણોવરિ મુક્ષા, સુરનર કુસુમાંજલિ સિદ્ધા ૯
નમોઽર્હત્ સિદ્ધાચાર્યો પાધ્યાય સર્વ સાધુભ્યઃ ॥

॥ કુસુમાંજલિ ॥ ઢાળ ॥

પાસ જિણેસર જગ જથકારી, જલ થલ કુલ ઉઠક
કર ધારી ॥ કુસુમાંજલિ મેલો પાર્શ્વજિણુંદા ॥ ૧૦ ॥

॥ દોહા ॥

મૂકે કુસુમાંજલિ સુરા, વીરચરણ સુકુમાલ ॥ તે કુસુ-
માંજલિ ભવિકનાં, પાપ હરે ત્રણ કાળ ॥ ૧૧ ॥

નમોઽર્હત્ સિદ્ધાચાર્યો પાધ્યાય સર્વ સાધુભ્યઃ ॥

॥ કુસુમાંજલિ ॥ ઢાળ ॥

વિવિધ કુસુમ વર જાતિ ગહેવી, જિનચરણે પણમંત
ઠવેવી ॥ કુસુમાંજલિ મેલો વીર જિણુંદા ॥ ૨ ॥

॥ વસ્તુ ॥ છંદ ॥

નહવણકાળે નહવણકાળે, દેવદાણુવ સમુચ્ચિય ॥ કુસુ-
માંજલિ તહિ સંઠવિય, પસરંત દિસિ પરિમલ સુગંધિય ॥
જિણુપયકમલે નિવડેઈ, વિગ્ધહર જસ નામ મંતો ॥ અનંત
ચઉવીસ જિન, વાસવ મલિય અસેસ ॥ સા કુસુમાંજલિ
સુહકરો, ચઉવિહ સંઘ વિશેસ ॥ કુસુમાંજલિ મેલો ચઉ-
વીશ જિણુંદા ॥ ૧૩ ॥

નમોઽર્હત્ સિદ્ધાચાર્યો પાધ્યાય સર્વ સાધુભ્યઃ ॥

॥ કુસુમાંજલિ ॥ ઢાળ ॥

અનંત ચઉવીસી જિનજી જુહારે, વર્તમાન ચઉવીસી
સંભારે ॥ કુસુમાંજલિ મેલો ચોવીશ જિણુંદા ॥ ૧૪ ॥

॥ દોહા ॥

મહાવિદેહે સંપ્રતિ, વિરહમાન જિન વીશ ॥ ભક્તિ-
ભરે તે પૂજ્યા, કરો સંઘ સુજગીશ ॥ ૧૫ ॥

નમોઽર્હત્ સિદ્ધાચાર્યો પાધ્યાય સર્વ સાધુભ્યઃ ॥

॥ કુસુમાંજલિ ॥ ઢાળ ॥

અપહરમંડલિ ગીત ઉચ્ચારા, શ્રી શુંભવીરવિજય જય-
કારા ॥ કુસુમાંજલિ મેલો સર્વ જિણુંદા ॥ ૧૬ ॥

॥ ઇતિ શ્રી કુસુમાંજલયઃ ॥

પછી સ્નાત્રીયા ત્રણ ખમાસમણ દેઈ જગચિંતામણી
ચૈત્યવંદન કરી “ નમુચ્ચુણ ” કહી જયવીયરાય પર્યંત કહે.
પછી હાથ ધૂપી સુખકોસ બાંધી કળશ લેઈ ઉભા રહીને
કળશ કહે. તે કળશ.

॥ અથ કળશ ॥ દોહા ॥

સયલ જિણેસર પાય નમિ, કલ્યાણકવિધિ તાસ ॥
વર્ણવતાં સુણતાં થકાં; સંઘની પૂજે આશ ॥ ૧ ॥

॥ ઢાળ ॥ એક દિન અચિરા હુલરાવતી. એ દેશી.

સમકિતગુણઠણે પરિણમ્યા, વળી વ્રતધર સંય સુખ
રમ્યા ॥ વીશથાનક વિધિયે તપ કરી એસી ભાવદયા દી-
લમાં ધરી ॥ ૧ ॥ જો હોવે મુજ શક્તિ ઇસી, સવિ જીવ
કર્કં શાસન રસી ॥ શુચિરસ ઢલતે તિહાં બાંધતાં, તીર્થંકર
નામ નિકાચતા ॥ ૨ ॥ સરાગથી સંયમ આચરી, વચમાં
એક દેવનો ભવ કરી ॥ ચવિ પત્તરક્ષેત્રે અવતરે, મધ્યખડે
પણુ રાજવી કુલે ॥ ૩ ॥ પટરાણી કૂખે ગુણનિલો, જેમ
માનસરોવર હંસલો ॥ સુખશય્યાયે રજની શેષે, ઉતરતાં
ચઉદ સુપન દેખે ॥ ૪ ॥

॥ ઢાળ સ્વમની ॥

પહેલે ગજવર દીઠો, બીજે વૃષભ પછડો ॥ ત્રીજે
કેશરી સિંહ, ચોથે લક્ષ્મી અબિહ ॥ ૧ ॥ પાંચમે કૂલની

માળા, છઠ્ઠે ચંદ્ર વિશાળા ॥ રવિ રાતો ધ્વજ મોહોટો,
પૂરણ કળશ નહીં છોટો ॥ ૨ ॥ દશમે પદ્મ સરોવર, અ-
ગિયારમે રત્નાકર ॥ ભુવનવિમાન રત્નગંજ, અગ્નિશિખા
ધૂમવર્ણ ॥ ૩ ॥ સ્વપ્ન લહી જઈ રાયને ભાસે, રાજા અર્થ
પ્રકાશે ॥ પુત્ર તિર્થંકર ત્રિભુવન નમશે, સકલ મનોરથ
ફળશે ॥ ૪ ॥

॥ વસ્તુ છંદ ॥

અવધિ નાણે અવધિ નાણે, ઉપના જિનરાજ ॥ જ-
ગત જસ પરમાણુઆ, વિસ્તર્યા વિશ્વજંતુ સુખકાર ॥
મિથ્યાત્વ તારા નિર્બંધા, ધર્મઉદ્ધય પરભાત સુંદર ॥ માતા
પણુ આનંદિયાં, જાગતી ધર્મ વિધાન ॥ જાણુતિ જગતિલક
સમો, હોશે પુત્ર પ્રધાન ॥ ૧ ॥

॥ દોહા ॥

શુભલગ્ને જિન જનમિયા, નારકીમાં સુખ જ્યોત ॥
સુખ પામ્યા ત્રિભુવન જના, હુઓ જગત ઉદ્યોત ॥ ૧ ॥

॥ ઢાળ ॥ કુકબાની દેશી ॥

સાંભળો કળશ જન, મહોત્સવનો ઇહાં ॥ છાપન
કુમરી દિશિ, વિદિશિ આવે તિહાં ॥ માય સુત નમીય,
આણુંદ અધિકો ધરે ॥ અષ્ટ સંવર્ત, વાયુથી કચરો હરે
॥ ૧ ॥ વૃષ્ટિ ગંધોદકે, અષ્ટ કુમરી કરે ॥ અષ્ટ કલશા
ભરે, અષ્ટ દર્પણુ ધરે ॥ અષ્ટ આમર ધરે. અષ્ટ પંખા-

લહી ॥ ચાર રક્ષા કરી, ચાર દીપક ગ્રહી ॥ ૨ ॥ ઘર કરી
કેળનાં, માય સુત લાવતી ॥ કરણુ શુચીકર્મ જળ, કલશે
ન્હવરાવતી ॥ કુસુમ પૂજી અલંકાર, પેહેરાવતી ॥ રાખડી
ખાંધી જઇ, શયન પધરાવતી ॥ ૩ ॥ નમીય કહે માય
તુજ, આજ લીલાવતી ॥ મેરૂ રવિ ચંદ્ર લગે. જીવજો જગ-
પતિ ॥ સ્વામિગુણુ ગાવતી, નિજ ઘર જાવતી ॥ તેણે સમે
ઇંદ્ર, સિંહાસન કંપતી ॥ ૪ ॥

॥ ઢાળ ॥ એકવીશાની દેશી ॥

જિન જન્મ્યાજી, જિણુ વેળા જનની ઘરે ॥ તિણુ
વેળાજી, ઇંદ્રસિંહાસન થરહરે ॥ દાહિણોત્તરજી, જેતા જિન
જનમે ચઢા ॥ દિશિનાયકજી, સોહમ ઇશાન બેહુ તઢા ॥ ૧ ॥

॥ ત્રટક ॥

તઢા ચિંતે ઇંદ્ર મનમાં, કોણુ અવસર એ બન્યો ॥
જિનજન્મ અવધિનાણે જાણી, હર્ષ આનંદ ઉપન્યો ॥ ૧ ॥
સુઘોષ આઢે ઘંટનાઢે, ઘોષણુ સુરમે કરે ॥ સવિ દેવી
દેવા જન્મમહોત્સવે, આવજો સુરગિરિવરે ॥ ૨ ॥

॥ ઢાળ ॥ પૂર્વલી ॥

એમ સાંભળીજી. સુરવર કોડિ આવી મળે ॥ જન્મ
મહોત્સવજી, કરવા મેરૂ ઉપર ચલે ॥ સોહમપતિજી, બહુ
પરિવારે આવીયા ॥ માય જિનનેજી, વાંદી પ્રભુને વધાવીયા ૩

॥ ત્રુટક ॥

વધાવી બોલી હે રત્નકુખ, ધારિણી તુજ સુતતણે ॥
હું શકે સોહમ નામે કરશું, જન્મ ઉત્સુવ અતિ ઘણે ॥
કહિ જિન પ્રતિબિંબ થાપી, પંચરૂપે પ્રભુ ગ્રહી ॥ દેવ દેવી
નાચે હર્ષ સાથે, સુરગિરિ આવ્યા વહી. ॥ ૪ ॥

॥ ઢાળ ॥ પૂર્વલી ॥ મેરૂ ઉપરજી પાંડુકવનમેં ચિહ્ન
દિશે ॥ શિલા ઉપરજી, સિંહાસન મન ઉલસે ॥ તિહાં
બેસીજી, શકે જિન બોળે ધર્યા ॥ હરિ ત્રેશઠજી, બીજા
તિહાં આવી મળ્યા ॥ ૫ ॥

॥ ત્રુટક. ॥

મળ્યા ચોસઠ સુરપતિ તિહાં, કરે કળશ અઠ જા-
તિના ॥ માગધાદિ જળ તીર્થ આપધિ, ધુપ વળી બહુ
ભાતિના ॥ અચ્યુતપતિએ હુકમ કીનો, સાંભળો દેવા સવે ॥
ખીરજલધિ ગંગાનીર લાવો, ઝટિતી જીન મહોત્સવે ॥ ૬ ॥

॥ ઢાલ ॥ વિવાહલાની ॥

સુર સાંભળીને સંચરીઆ, માગધ વરદામે ચલીયા ॥
પદ્મદ્રહ ગંગા અવે, નિર્મળ જળ કળશ ભરાવે ॥ ૧ ॥
તીરથ ફળ ઔષધી લેતા, વળી ખીરસમુદ્રે જાતા ॥ જળ
કળશા બહુલ ભરાવે, કુલ ચંગેરી થાળ લાવે ॥ ૨ ॥ સિં-
હાસન ચામર ધારી, ધુપધાણાં રકેબી સારી ॥ સિદ્ધાંતે
ભાખ્યાં જેહ, ઉપકરણ મિલાવે તેહ ॥ ૩ ॥ તે દેવા સુર-
ગિરિ આવે, પ્રભુ દેખી આનંદ પાવે ॥ કળશાદિક સહુ તિહાં
ઠાવે, ભક્તે પ્રભુના ગુણ ગાવે. ॥ ૪ ॥

॥ ઢાળ ॥ રાગ ધન્યાશ્રી ॥

આતમભક્તિ મળ્યા કેઈ દેવા કેતા મિત્તનું જાઈ ॥
 નારી પ્રેયા વળી નિજ કુલવટ, ધર્મી ધર્મ સખાઈ ॥ જોઈસ
 વ્યંતર ભુવનપતિના વૈમાનિક સુર આવે ॥ અચ્યુતપતિ,
 હુકમેધરી કળશા, અરિહાને નવરાવે ॥ અં ॥ ૧ ॥ અ-
 ડભાતિ કળશા પ્રત્યેકે, આઠ આઠ સહસ પ્રમાણે ॥ ચઉસકું
 સહસ હુવા અભિષેકે, અઢીસેંગુણ કરી જાણે ॥ સાઠ લાખ
 ઉપર એક કોડિ, કળશાના અધિકાર ॥ ખાસઠ ઇંદ્રિતણા
 તિહાં ખાસઠ, લોકપાલના ચાર ॥ અં ॥ ૨ ॥ ચંદ્રની
 પંક્તિ છાસઠ છાસઠ, રવિસેણી નરલોકે ॥ ગુરુસ્થાનક સુર
 કેરો એકજ, સામાનિકનો એકો ॥ સોહમપતિ ઇશાનપતિની,
 ઇંદ્રાણીના સોલ ॥ અસુરની દશ ઇંદ્રાણી નાગની, ખાર કરે
 કલ્લોલ ॥ અં ॥ ૩ ॥ જ્યોતિષ વ્યંતર ઇંદ્રની ચઉ
 ચઉ, પર્ષદા ત્રણનો એકો ॥ કટકપતિ અંગરક્ષક કેરો,
 એક એક સુવિવેકો ॥ પરચૂરણ સુરનો એક છેલ્લો, એ
 અઢીસે અભિષેકો ॥ ઇશાનઇંદ્ર કહે મુજ આપો, પ્રભુને
 ક્ષણ અતિરેકો ॥ અં ॥ ૪ ॥ તવ તસ ખોળે ઠવી અ-
 રિહાને, સોહમપતિ મનરંગે ॥ વૃષભરૂપ કરી શ્રંગ જળે
 ભરી, નહવણ કરે પ્રભુ અંગે ॥ પુષ્પાદિક પૂજને છાંટે,
 કરી કેશર રંગ રોલે ॥ મંગળ દીવા આરતી કરતાં, સુરવર
 જય જય ખોલે ॥ અં ॥ ૫ ॥ ભેરી ભૂંગલ તાલ બજાવત
 વળિયા જિન કર ધારી ॥ જનનીધર માતાને સોંપી, એ-
 ણિપરે વચન ઉચ્ચારી ॥ પુત્ર તુમારો સ્વામી હુમારો, અમ
 સેવક આધાર ॥ પંચધાવી રંભાદિક થાપી, પ્રભુ ખેલાવણ

હાર ॥ અં ॥ ૬ ॥ બગીશ કોડિ કનક મણિ માણિક,
 વચ્ચની વૃષ્ટિ કરાવે ॥ પૂરણ હર્ષ કરેવા કારણ, દ્વીપ નંદીસર
 જાવે ॥ કરીય અઠાઈ ઉત્સવ દેવા, નિજ નિજ કલ્પ સ-
 ધાવે ॥ દિક્ષા કેવલને અભિલાષે, નિત નિત જિન ગુણ
 ગાવે ॥ અં ॥ ૭ ॥ તપગચ્છ ઇસર સિંહ સૂરીસર, કેરા
 શિષ્ય વડેરા ॥ સત્યવિજય પન્થાસતણે પદ કર્પૂરવિજય
 ગંભીરા ॥ ખિમાવિજય તસ સુજસવિજયના, શ્રી શુભવિ-
 જય સવાયા ॥ પંડિત વીરવિજય શિષ્યે જિન, જન્મમ-
 હોત્સવ ગાયા ॥ અં ॥ ૮ ॥ ઉત્કૃષ્ટા એકસોને સિતેર,
 સંપ્રતિ વિચરે વીશ ॥ અતીત અનાગત કાળે અનંતા તી-
 ર્થંકર જગદીશ ॥ સાધારણ એ કળશ જે ગાવે, શ્રી શુ-
 ભવીર સવાઈ ॥ મંગળલીલા સુખલર પાવે, ઘર ઘર હર્ષ
 વધાઈ ॥ અં ॥ ૯ ॥

અહીં કળશાભિષેક કરીયે. પછી દુધ, દહિ, ધૂત, જળ
 અને શર્કરા એ પંચામૃતને પખાલ કરીને પછી પૂજા ક-
 રીએ ને પુલ ચઢાવીએ. પછી લૂણ ઉતારી આરતી ઉતારવી.
 પછી પ્રતિમાજીને આડો પડદો રાખી સ્નાત્રીઆએ પોતના
 નવ અંગે કંકુના ચાંદલાં કરવા. પછી પડદો કાઢી નાંખી
 મંગળદીવો ઉતારવો.

॥ અથ લૂણ ઉતારણું ॥

લૂણ ઉતારો જિનવર અંગે, નિર્મળ જળધારા મન
 રંગે ॥ લૂણ ॥ ૧ ॥ ભમ ભમ તડતડ લૂણજ પુટે, તિમ
 તિમ અશુભ કર્મખંધ ત્રુટે ॥ લૂણ ॥ ૨ ॥ નયણ સલૂણાં
 શ્રી ભનભનાં, અનુપમ રૂપ દયારસ ભીનાં ॥ લૂણ ૩ ॥

રૂપ સલ્લુ' જિનજીનું દીસે, લાજયું લૂણુ તે જળમાં પેસે ॥
 લૂણુ ॥ ૪ ॥ ત્રણ પ્રદક્ષિણા દેઈ જલધારા, જલણુ ખેપવીયે
 લૂણુ ઉદારા ॥ લૂણુ ॥ ૫ ॥ જે જિન ઉપર દુમણો પ્રાણી,
 તે એમ થાને લૂણુ જયું પાણી, ॥ લૂણુ ॥ ૬ ॥ અગર
 કૃષ્ણાગર કુંદર મુગંધે, ધુપ કરીજે વિવિધ પ્રબંધે ॥ લૂણુ
 ॥ ૭ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ આરતિ. ॥

વિવિધ રત્નમણિ જડિત રચાવો, આજ વિશાળ અ-
 નોપમ લાવો ॥ આરતિ ઉતારો પ્રભુજીની આગે, લાવના
 ભાવી શિવસુખ માગે ॥ આં ॥ ૧ ॥ સાત ચૌદ ને
 એકવીશ લેવા, ત્રણ ત્રણ વાર પ્રદક્ષિણા દેવા ॥ આં ॥ ૨ ॥
 જિમ જિમ જલધારા દેઈ જપે, તિમ તિમ દોહગ થરહર
 કંપે ॥ આં ॥ ૩ ॥ બહુ ભવસંચિત પાપ પણાસે, દ્રવ્ય
 પૂજથી ભાવ ઉદ્ધાસે ॥ આં ॥ ૪ ॥ ચૌદ ભુવનમાં જિ-
 નજીને તોલે, કોઈ નહીં આરતિ એમ બોલે ॥ આં
 ॥ ૫ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ મંગળદીવો. ॥

દીવો રે દીવો મંગલિક દીવો, ભુવન પ્રકાશક જિન
 ચિરંજીવો ॥ દીં ॥ ૧ ॥ ચંદ સૂરજ પ્રભુ તુમ મુખ કેરાં,
 લુંછણુ કરતા દે નિત્ય ફેરા ॥ દીં ॥ ૨ ॥ જિન તુજ
 આગળ સુરની અમરી, મંગલદીપ કરી દિયે ભમરી ॥ દીં

॥ ૩ ॥ જિમ જિમ ધુપઘટી પ્રગટાવે, તિમ તિમ ભવનાં
 દુરિત દહાવે ॥ દી૦ ॥ ૪ ॥ નીર અક્ષત કુસુમાંજલિ
 ચંદન, ધુપદીપ ફલ નૈવેદ્ય વંદન ॥ દી૦ ॥ ૪ ॥ એણીપરે
 અષ્ટપ્રકારી કીજે, પૂજા સ્નાન મહોત્સવ પલણીજે
 ॥ દી૦ ॥ ૬ ॥

॥ ઇતિ પંડિત શ્રી વિરવિજયજી

કૃત સ્નાત્રપૂજા સમાપ્ત.

॥ અથ ઉપધાન સ્તવનં ॥

શ્રીવીરજિજ્ઞેશ્વરસુપરંદીએ ઉપદેશ ॥ સુણુબારપરખ-
 દાનહીપરમાદ્રપ્રવેશ ॥ સુણુજેરે શ્રાવકજે વહીએ ઉપધાન ॥
 નવકાર ગણ્યા તો સુજે સુગુણુ નિધાન ॥ ૧ ॥ ત્રુટક ॥
 પડિકમંજુ કિરિયા તો સુજે જો વહીએ ઉપધાન ॥ ઈમ જાણી
 ઉપધાન વડો તુમે શ્રાવક થઈ સાવધાન ॥ ૨ ॥ નવકારતણો
 તપ પહેલુ અઢારીઉં હોઈ ॥ ઇરિયાવહીનો તપ ખીજી અ-
 ઢારીઉં જોઈ ॥ એ ખેહુ ઉપધાને દિન અઢાર ॥ ઉપવાસ
 એકેકે તપ હોઈ સાઠાબાર ॥ ૩ ॥ ત્રુટક ॥ સાઠાબાર ઉપ-
 વાસ તે કીજે ગુરુમુખ પોહસોલીજે ॥ ચોથ એકંતર એક
 એકાસણું ॥ પાપ પડલ સવી છીજે ॥ ૪ ॥ એ ખેહુ ઉપ-
 ધાને માંડી નાંદમંડાણુ ॥ પુજા પરભાવના ઓચ્છવ કરો સુજાણુ
 ॥ કિરિયા સવિસુખી સાધુધી રેહણી રહીએ ॥ દેહરે
 દેવ વાંદો સુમતિ ગુપતિ નિરવહીએ ॥ ૫ ॥ સુમતિ ગુપતિ

સુપરિ આરાધો ॥ ચૈત્યવંદણુ નવીસારો ॥ દોયસહસનવ કાર
 ગુણીને ॥ પોતસી લણી સંથારો ॥૬૥ પાંચે ઉપવાસે પહેલી
 વાયણહોએ ॥ તપપૂરે બીજી ગુરુમુખ લીજે સોએ ॥ એંહું
 જો છડેતો તસદિહાડો બાધે ॥ તિમમુહપતી પાડે જો સો
 ધંતાં ન લાધે ॥૭૥ તિમઅકાલ સંજ્ઞધવમને દિહાડો લેજો
 નાવે ॥ જીવદાત વિકથા હાસ્યાદિકતો આલોચણુઆવે ॥૮૥
 અરિહંત એધયાણુચોકીયુતસ ઉપધાન ॥ ઉપવાસને આંખિલ
 ચાર દિવસનુમાન ॥ ઉપવાસ અઢી જખતપ સંપૂરણુ થાય
 ॥ વાયણુ તવ લીજે પામી સુગુરુપસાય ॥૯૥ સુગુરુપસાય
 છકીઉવહીએ ॥ સાત દિવસ પરિમાણુ ॥ જો ઉપવાસે પૂખર
 વરદી ॥ હડીયે સિદ્ધાણુખુધાણુ ॥૧૦૥ ઢાલ ॥ ૧ ઉધારની
 ॥ ભાઈ હવે માલ પહેસવો, સાહમી સાહમિણુને નોતરાવો
 ॥ ભલા ભોજન ભક્તિ કરાવો ॥ રૂપાની રકેળી ઘડાવો ॥૧૧
 માંહે મેવા મિઠાઇભરીએ ॥ હીરાગલકમખાધરીએ ॥ ચતુરા-
 ધની આલમચુકો ॥ માંહે રૂપાનાણું મૂકો ॥ ચારપોહોર દેવ
 ડાવેનીરાઇલાસ ॥ ગાઇંગધરપગુણનીરાસ ॥ સાહમિણુને દો
 તંબોલ ॥ ઈમ રાતીજગે રંગરોલ ॥૩૥ ઇણીપરે એ માલ
 જગાવો ॥ નેજાં નિશાણુ મંગાવો ॥ પંચશબ્દ ઢાલ સરણુધ
 ॥ સાંખેલા સખલસજ્જ ॥ ૪ ॥ કુંઅરી શિરખુપભરીજે ॥ ઈંદ્રિ-
 ણીશિ જિનશાસન સોહચઢાવો ॥ જગે બોધબીજ ઈમ વાવો ॥પા
 ગયતર શિરઠવીએ માલ ॥ મારગ દીયો ॥ દાન રસાલણુગારીજે ॥
 ઇણીપરે સંઘ સાજન સાથે ॥ માલ આણી દીયો ગુરુહાથે ॥૬૥

ગુરુરાય ઠવે તિહાં વાસ ॥ શ્રાવક મને અતિહોં ઉદ્ધાસ ॥
 જોહને માલા આણી કંઠે ઠવીજે ॥ મણીમય ભુસણ તસ
 દીજે ॥ ૭ ॥ અંગપૂજા પ્રભાવના કીજે ॥ વ્રતધારી પહેરાવી
 જો ॥ પાઠાં પુસ્તકને રૂમાલ ॥ ગુરુભક્તિ કરો સુવિસાલ
 ૧ ૮ ॥ હવે શકસ્તવન ઉપધાન ॥ પાંત્રોસ દીવસ તસમાન
 ૧ ૯ ॥ ઉપવાસ સાઠ.ઉગણીસાવાયણાત્રણ અતિહોંજગીસ ॥ ૬ ॥
 હવે અઠાવીસહજેક ॥ ઉપધાન લોગસ્સનું તેહ ॥ સાઠાપ-
 ન્નરઉપવાસ ॥ વાયણાત્રણ લીલવિલાસ ॥ ૧૦ ॥ ઇણિપરે
 એછઉપધાન ॥ શ્રાવકશ્રાવીકા થાવ સાવધાન ॥ વહી સફલ
 કરો અવતાર ॥ સંસારતણે લહોપાર ॥ ૧૧ ॥ કલસ ॥
 શ્રીવીરજીનેશ્વર ઉપધાન વિધિઈમ ॥ ભવિકહિત હેતે કહે
 ॥ માહાનિસિથ સિધાંતમાંહે સુલભબોધી સદહે ॥ આરાધીએ
 ઉપધાન વેહેતાં આરેભેદે ધર્મદાન એ ॥ શીલતપ ભાવસુ
 ભગતે, પામીએ શિવસર્મએ ॥ ૧ ॥ અઘટઘાટ શરીર હોએ
 તે ઘાટમાંહે આવસુ ॥ અમાસમણ મુહપતી કિરીયા, જાણે
 વિધ શ્રાવકતાણું ॥ ઉપધાનના ગુણ કહુ કેતા,કહેતાં નાવેપાર
 એ ॥ તે સફલ શ્રાવકતાણી કિરીઆ ॥ ઉપધીને નિરધારએ
 ॥ ૨ ॥ તપગછનાયક સુમતિદાયક ॥ શ્રીવિજયપ્રભસુરીસ
 એ ॥ પુન્ય પ્રતાપે અધિકદિનદીન ॥ જગતજાસજગીસ એ
 ॥ શ્રીકીર્તિવિજય ઉવઝાય સેવક ॥ વિનય ઇણિપરે વિનવે
 ॥ દેવાધિદેવા ધર્મહેવા ॥ દેજો મુઝ ભવોભવે ॥ ૩ ॥ ઇતિ

॥ ૐ શ્રી પાર્શ્વનાથાય નમઃ ॥

અથ શ્રી ઉપધ્યાનનું સ્તવન

ઢાળ પહેલી.

[તરથની આશાતના નવી કરીએ:—એ રાગ.

સમભાવે ઉપધ્યાન તપ લવિ વહીએ,

હારે લવિ વહીએરે લવિ વહીએ,
હારે વીર આણુ મસ્તકે વહીએ, હારે ચઢીયે ગુણસ્થાન. સમ૦ ૧
ખારપરખદામાં વદ્યા વીર વાણી, હારે શ્રાવક શ્રાવિકા ગુણ ખાણી;
હારે ઉપધ્યાન વહો લવિ પ્રાણી, હારે શીવપુર સોપાન સમ૦ ૨
સુઝે જો નવકાર ગણીએ પ્રીતે, હારે પ્રતિકમણ ક્રિયા એ રીતે;
હારે વહીએ ઉપધ્યાન સુચિત્તે. હારે શ્રાવક સાવધાન. સમ૦ ૩
તપ નવકાર અઢારીયું પહેલું વહીએ, હારે ખીજું ધરીયાવહીનુકહીએ
હારે અઢાર અઢાર દી લહીએ, હારે હોય લવ અવસાન. સમ૦ ૪
સાઠાખાર ખેતપે ઉપવાસ, હારે લહો પોષધ ગુફની પાસ,
હારે ચોથ એકાંતર ઉદ્ધાસ, હારે એકાસણું થાય. મમ૦ ૫
ખે ઉપધ્યાને નાણુ શુભ માંડીજે, હારે મુખ પરભાવના કીજે;
હારે મુનિરાજની રહેણી રહીજે, હારે કિરીયા નિરમાય. સમ૦ ૬
દેવવંદન દેરે કરો લલ્લી લાતે, હારે પંચ સમિતી ગુપતિ ત્રોક ખાંતે,
હારે ચૈત્યવંદન કરીએ નીરાંતે, હારે શુદ્ધ મન વચ કાય. સમ૦ ૭

દેવ સહસ્ર નવકાર પ્રતિદિન ગણીએ, હાંરે પોરશીભણીસંથારો કરીએ
હાંરે સ્નાન મજ્જન સૌ પરહરિએ, હાંરે નખ કેશ વધાય, સમઠ
ઢાળ ખીજ.

આવો આવો જસોદાના કંથ અમ ધેર આવોરે—એ રાગ.

ઉપધ્યાન વહો ભવિ એમજ, સુત્ર પ્રમાણુરે,

શ્રાદ્ધ ધર્મ સફળ તો થાય શ્રી વીર વખાણુરે;

પાંચ ઉપવાસે ભવિ પહેલી વાયણા લીજેરે,

તપ પૂરે ખીજ વાયણા ગુરુમુખ લીજેરે. ઉપ૦ ૧

એહું છાંડે તો દિવસ વધે તસ ન્યાયેરે,

વળી મુહપત્તિ પડે ન જડે ને અકાળ સજાએરે;

તેમ વમનથાય તો દહાડો લેખે ન થાવેરે,

જીવઘાત હાંસી વિકથાથી અલોચણુ આવેરે. ઉપ૦ ૨

અરિહંતએઈયાણું ચોકીયું તે ઉપધ્યાનરે,

ઉપવાસને આંખીલ ચાર દિવસનું માનરે,

ઉપવાસ અહીં જખ તપ સંપુરણુ થાયરે

વાયણાં તસ લીજે પામી સુગુરુ પસાયરે. ઉપ૦ ૩

વળી છક્કીયું વહીએ સાત દિવસ તસ માનરે,

ખે ઉપવાસે પુખખરવરદીનું પરિમાણુરે;

સિદ્ધાણું બુદ્ધાણું અહીં ઉપવાસે સુખાણુરે,

એ ચાર થયાં ઉપધ્યાન વહો ગુણુવાનરે. ઉપ૦ ૪

ઢાળ ત્રીજી.

શુ' કહું કથની મારી રાજ—એ રાજ,

વીરા માળ પહેરાવો રાજ, વીરા માળ પહેરાવો;
 શુભ લક્ષ્મીતણે લહો લહાવો રાજ, વીરાં ટેક.
 જોજન ભક્તિથી સામી સામણનો, સામીવત્સલ કરોએ,
 રજત રકાળી શ્રેષ્ઠ ઘડાવી, મેવા મીઠાઈ ભરોએ રાજ. વીં ૧
 હીરાગળ કસળી ધરી કમખા, મૂકો રૂપા નાણું,
 ચાર પહોર ધુપ વાસ દેવાયે. દેરી ન મળે એ ટાણું રાજ વીં ૨
 સામીણીને તખોળધો ભક્તે, રાગીજગો કરો ભુગતે;
 એણીપેરે હુધે' માળજગાવો, વાવરો વીત નિજ શકતે રાજ વીં ૩
 પંચશબ્દ વાળ' શરણાઈ, ઢોલભુંગળ વગડાવો;
 સાંમેલા શણગારો રૂડા, બાળાં ગાય વધાવો રાજ. વીં ૪
 કુંવર કુંવરી શીર ખુંપ ભરીજે, ઇંદ્ર ઇંદ્રાણી કીજે;
 જિનશાસન ઉઘોત કરોને, બોધીબીજ વાવીજે રાજ. વીં ૫
 ગયવર શીર ઠવી માળ વિશાળા, દાન દો જતા પાંથે;
 સંઘ સાજન સહ એણીપેરે માળા, આણીદીયો ગુરૂહાથેરાજ. વીં ૬
 ગુરૂવર વાસ ઠવે શ્રાવક શીર આનંદ અતિશય બ્યાપે;
 માળ ઠવેજે શ્રાવક કંઠે, તે તસ બુધણુ આપે રાજ, વીં ૭
 અંગપૂજ પરમાવના કીજે, વ્રતધારી પહેરાવીજે;
 પાઠાં પુસ્તક ને ઉપગરણો પુરૂની ભક્તિ કીજે રાજ. વીં ૮
 સ્વર્ગને અપવર્ગની શુભ શ્રેણી, માળા લીલવિશાળા;

બોધિજળ સિંચન ઘટમાળા, શીવસુંદરી વરમાળા રાજ. વી૦ ૬
 પુણ્યની માળા સુકૃત શાળા, કામદુધા વરમાળા;
 સાકળચંદ્ર પ્રવહણ ભરહરીએ, માળા ગુણમણીમાળારાજ. વી૦ ૧૦

ઢાળ ચોથી રાગ સારંગ.

સુણો ચતુરસુબળ પુરનારીશું પ્રીત કળુ નવ કીજીએ—એ રાગ,
 સુણો શ્રાવકજી વહી ઉપધ્યાન નિદાન સફળ કિરિયા કરો,
 છો ભાવિકજી પડિકમણું આવશ્યક કરી ભવજળ નિસ્તરો.
 હવે શકેસ્તવ ઉપધ્યાન વહો, પાંત્રીસ દિવસ તસ માન લહો;
 ઉપવાસ સાડાઓગણીશ ગ્રહો. સુણો ૦ ૧

વાયણાં ત્રણ શુભ એમાં આવે, પછી અઠાવીશું મન ભાવે;
 ઉપધ્યાન એ લોગગસનું ધ્યાવે. સુણો ૦ ૨

એ સાડાપંદર ઉપવાસે, વાયણા ત્રણ ગુરુમુખ ઉદ્ધાસે;
 તપ સંપુરણ સૌ મળી થાશે. સુણો ૦ ૩

એ રીતે છ ઉપધ્યાન વહો, શ્રાવક શ્રાવિકા મત શુદ્ધ ગ્રહો;
 સંસાર સમુદ્રનો પાર લહો. સુણો ૦ ૪

શ્રીવીરગ્રંથ એમ વિધિભાષે મહાનિશિથ્થ સિદ્ધાંતતણીસાષે,
 સુલભબોધિ મનમાં રાષે, સુણો ૦ ૫

ઉપધ્યાન વહંતા આરાધે, દાનાદિક ચાર ધર્મ સાધે;
 નર સુરભવ સુખ સંપદ વાધે. સુણો ૦ ૬

ભય રોગ શોગ સંકટ ભવે, શુભ ઘાટ શરીર સુંદર થાવે,
 ઉપધ્યાનથી અવિચળ સુખ પાવે. સુણો ૦ ૭

અમાસમણ મુહુર્તિ કિરિયા વિધિ શ્રાદ્ધ ધર્મ શુભ આહરિયા;
ઉપધ્યાન વહંતા ભવિ તરીયા. સુણો ૮

ઉપધ્યાનતણા ગુણ કહું કેતાં, કોઈ પાર ન પામે હોય નેતા;
થાય સફળ ક્રિયા ઉપધ્યાન વહેતાં. સુણો ૯

શ્રી વિનય વિજય ઉવળાચ વદે, ઉપધ્યાન સ્તવન કહ્યુ આનંદે;
અનુવાદ રચ્યો સાંકળચંદે. સુણો ૧૦

અમારી પાંસેથી નીચેનાં ગુજરાતી પુસ્તકો મળશે.

પંચપ્રતિક્રમણ (નવસ્મરણ તથા જીવવિચારાદિ ચાર પ્રકરણોના) અર્થ સાથે જેની ૮ આદર્શિઓ સ્વપી જવાથી હાલમાંજ ગણા સુધારા વધારા સાથે સાતમી આદર્શિ બહાર પાડવામાં આવી છે.	૧-૪-૦
દેવસીરાઈ અર્થ સહિત	૦-૬-૦
જીવવિચારાદિ ચાર પ્ર. અર્થ સાથે.	૦-૬-૦
સામાયક સૂત્ર અર્થ સહિત.	૦-૧-૦
કર્મગ્રંથ શાસ્ત્રી ટાઇપમાં ભાગ ૧ તો જેમાં ચાર કર્મગ્રંથનો સમાવેશ અર્થ સાથે કરેલો છે.	૧-૦-૦
શ્રી રત્નાકર પચીસી-વીરવિજયજી કૃત	૦-૨-૦
સ્નાત્ર પૂજા તથા શ્રાવક દિન કૃત્ય.	૦-૧-૦
મળવાનું ઠેકાણું-માસ્તર હમેદચંદ રાયચંદ.	

તા. પાંજરાપોઢ અમદાવાદ.

